

ՊԱՐԱԿԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 դր.
Վեցամսեայ 6 «

ԱՐՏԱՍԱՀԱՐՆ
2 րիւ մէկ ծրարով
Տարեկան 14 դր.
Վեցամսեայ 7 «

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 տր.
Վեցամսեայ 1.50 »

ԿԱՆԽԻԿ

Մանուցման տողը
20 սանթիմ

ՊԱՐԱԿԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Rédaction jour na

ՀԱՍՏԻ

„Iraounk“

Редакция

НА ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

НА (България)

Rev Pere G. Kalemkarian
te ngasce N 4 Vienne

1901
hs

ՆՈՐ ՈՒՂԻՆ(¹)

Բ.

Կը տարակուսիմ որ «Յեղափոխութիւն» բառին արտայայտած իմաստը, ներկայացուցած գաղափարը մեր մէջ ճշգրտօրէն հասկնողները հազուադէպ չըլլան. եթէ այդպէս չըլլար, ու մեր արդի երիտասարդներուն մէկ կարեւոր մասը մանաւանդ հասկցած ըլլար Յեղափոխութիւնը, Յեղափոխութեան բառերու իսկական առումները, այսօր այնքան դժուարութեամբ «հակադրութեան» բառը մեր կողմէն սակցող թեանց գործունէութիւնը յիշատակներուն ու գայն ճշմարիտ յեղափոխութեան արեւմտագործէն հակառակ նկատողներուն ճիշտ պիտի չհասէին:

Յեղափոխութիւնը (ռեֆօրմաիօն, լատ. ռեֆօրմէր, չիլիէր բռ.) փոփոխութիւնը. յեղաշրջումն է երկրի մը մէջ տիրապետող կարծիքներու. կամ այդ երկրի մէջ վարող ընկերային կարգ ու սարքին ու մանաւանդ կառավարչական գործիքներն Այն ամեն պարագայի մէջ, ուր ժողովուրդ մը ծանծաղացած գինքը չարագործութիւն հանք մը նկատողներուն հպատակէ, կը հակառակի անոնց ու կը զիջողդէ. եւ իր համայնքական ու անհատական զարգացումը ապահովելու մտքով նոր օրէնքներու, վարչական նոր գործիքներու մը հաստատութիւնը կը պահանջէ կամ կը հարկադրէ այդ ժողովուրդը անհրաժեշտօրէն Յեղափոխական կը դառնայ:

«Յեղափոխութիւն» բառը արտայայտութիւնն է ուրեմն բոլորեւն ժամանակի մը տեւողութեանը որու միջոցին ժողովուրդ մը զինք կառավարող օրէնքներուն եւ կամ այդ օրէնքներուն ճշգրիտ գործադրութեանը անստատողներուն դէմ ըմբոստանալով, կը տապալէ զանոնք, երկրի մը հանրաստեղծութիւնը ապահովող նոր օրէնքներով օժտելու համար:

Անգամ մը որ Յեղափոխութեան այս նշանականութիւնը լաւ ըմբռնեմք, պիտի տեսնենք թէ մեր կուսակցութեանց գործունէութիւնը յեղափոխական ըլլալէ այնքան կը տարբերի, որքան խաւարը լոյսէն, հուրը՝ ջուրէն, ձիւնը՝ արցունքէն:

(¹) Դիտե՛ք ինչ. — Տիար Տ. Է. Ի ինչ ինչ բացատրութեանց համակարծիք չենք. բայց կը հրատարակենք իր ներկայ յոգևածը շատ մը իրեն պէս խորհողներու կարծիքը մեր ընթերցողաց ծանօթացնելու համար. իսկ ստանդիկալին մենք առիթ կուսնենք կրկին բացատրելու թե մեր սուրբ նպատակին համեմուէն անպահով ուղին որը կրնայ ըլլալ:

Այո՛, այնքան ճիշդ է ու իրական որ մեր լիզ. վարչիները մեծաւ մասամբ յեղափոխութեան այս պարզ նշանակութիւնը անգիտելու հսկայ արդէնք էին, ու իրենց այս անգիտութիւնը մեզ անգարմանելի կորուստներ պիտի պատճառէր: «Մեր մէջ աւելի անհիշատականութեան ոգին տիրեց, — կը գրէր Պ. Աղասի. Զէյթունի նախկին ապստամբապետը, մին մեր մէջ այնքան հազուադէպ անձնաւորութիւն ներքին որոնք ազգային գերագոյն օգուտին համար իրենց համարը չիտող սխալ անցեալը խոտովանիլը ամեն անհատական ու կուսակցական նկատումէ կը զերապստեն — քան ազգային ազատագրութեան ճշմարիտ հակադրութիւնը: Այդ սխալ հակադրութեան թիւնն էր պատճառ, որ տեղի ունեցան այն անտեղի սպառնալից թիւններն, անմիտ ու ազգակործան ցոյցերը, որոնք կապկալին ընդօրինակութեաններն էին Ռուս Ոչնչականութեան»:

Կարելի չէր աւելի ճշգրտօրէն սահմանել մեր լիզ. գործունէութիւնը Արեւելեան յեղափոխութեան արտայայտած զաղափարին ճշգրիտ ըմբռնումը մեր գործիչներուն միջոց պակսեցաւ. ու Պ. Աղասիին հետ կը համակերպիմ թէ Ոչնչական, անհիշատական բառերը շատ աւելի լաւ կը պատշաճի մեր լիզ. գործունէութեան քան Յեղափոխական բառը: Անհիշատականութիւնը կը կայանայ երկրի մը հանգստեան տեւողութեանը անընդհատ խանգարելուն մէջ, աստիճանաբար պաշտօնատարներու ըստ պահանջներու կամ կատարողութիւնը ներկայ. համար ուրիշ միջոցներ փնտռելով, Քիչ մը աւելի անվերապան խոտելու համար, խոտովանիլը թէ մասնաւորապէս Հ. Յեղ. Դաշնակցութիւն անունը կրող կուսակցութեան գործունէութիւնը «անհիշատականութիւն» չի տարբերի: Զեմ կրնար շատ չպիտի «Յեղափոխական» բառին սահմանին վրայ. լիզ. ժողովուրդ մը կամ լիզ. կուսակցութիւն մը պարտէր տալ ըմբոստանքն ձգտել մեր երկրի մը հեծեւածներուն, կեղեքումներուն թաւրը ընող վարչութիւնը տապալելու ու վտարելու, ջանալով երկրին տէր ըլլալ: Ընդհակառակը Դաշնակի կուսակցութիւնը որ «Յեղափոխական» անունն ալ կը կրէ, երկրին բարեկարգութիւնը կերպով մը թուրք պետութեանէն իսկ աղբիւրներ երեւոյթն ունի: «Դաշնակ» ցոյցեր կը սարքէ, ասպառակութիւններ կը կազմակերպէ, պաշտօնատարներու սպանութիւնը կը յաջողցնէ թուրք պետութեան հանդուժողութեան համար թէ որչափ ստեն որ Հայաստան չի բարեկարգուի, իրենք ալ պիտի չզոգարին թուրքիան անհանգիստ ընելէ: Անոր որ յաջողութիւնը պետութիւնը անհանգիստ էր. իմ կարծիքով, այդ շարժումները իրենց նշանակութեամբ իսկ անհիշատականութեան գործունէական արդիւնք մը չունենալու:

Թուրք պետութիւնը անհանգիստ էր. իմ կարծիքով, այդ շարժումները իրենց նշանակութեամբ իսկ անհիշատականութեան գործունէական արդիւնք մը չունենալու:

Այս խորհրդածութիւնները ընելու պիտի չը մղուէի եթէ վերջերս «Դաշնակ» Պ. Քիչառի միջոցաւ Պ. Տէլքառի ըրած դիմումին մէջ, Յիշատակութեան յեղափոխութեան ճշգրտութիւնը պարզելու արտայայտութիւնը եթէ պետութեանց կողմէ Հայաստան չը բարեկարգուի ընդհուպ:

«Յեղափոխութիւն», մեր լիզ. վարչիներ ոչ թէ զբաւանգիտութիւնը ստիպելու են իրենց կամքը կատարելու, իրենց ըզմանքներուն առջեւ խոտակելու, անոնց անմիջապէս գահացում տալու, հակառակ պարագային սպառնալով ամեն ինչ կրակ ու բոցի վերածելու (կարգալ այս առթիւ Պոլսոյ Դաշն. կոմիտէին Պանքայի արիւնքի ցոյցէն անմիջապէս ետք զիսպաններու ուղղած մէկ յայտարարութիւնը — որ «Դաշնակ»-ի մէջ հրատարակուեցաւ — կը հրաւիրէր զիսպանները Պոլսէն հեռանալու, ըստ պահանջի Պոլսը ու թուրքիան. . . հիմնաքանդ ընել): Այլ յեղափոխական վարիչները իրենք պարտին Դաշնակցութեան անջնջ խոտակելու, չարժի կամ բանթողել Դաշնակցութեան թուրքիայ հանդէպ բռնած նըպատաւոր կամ աննպատակ, հաշտ կամ ձգտում, փաղաքական կամ սպառնական ընթացքը նկատողութեան յարաւորութիւնը:

Յեղափոխական ճշմարիտ կազմակերպութեան մը համար նոր Ուղին տարբերութիւն մը պէտք չէ ըլլալ:

Խոտակելու Եւրոպական Դաշնակցութեան ամենագործ կամքին առջեւ որմէ անհրաժեշտօրէն, անխուսափելիօրէն կախում ունի մեր ապագան ու ներկան, ազատութիւնը ու ստրկութիւնը, անընդհատօրէն հետեւիլ անոր բոլոր զարթոնանքներուն, փառասիրական բոլոր ձգտումներուն, ու յեղափոխական գործունէութիւնը յարաւոր պատշաճեցնելու. ահա լիզ. կուսակցութեան մը Դաշնակցութեան թիւնն էր ազգի յիշողութեան հանդէպ:

Իսկ նոյնքան անցեալին արեւելի փորձառութեանն որքան ուրիշ ժողովուրդներու ընթացքէն սխալմամբ ընդ

միջոց սովորել թէ լիզ. կուսակցութեան մը համար միակ գործունէութիւնը երկրին մէջ չպատաւոր վայրը ապստամբութիւն մը զոյացնելուն ու գոնէ ժամանակ մը զայն կանգուն պահել գիտնալուն մէջ լիզ. ու լիզ. կը կայանայ: Այն ատեն միայն զիսպաններու թիւնն միջամտութիւնը ինքնին կը դիւրանայ:

Նոր ուղին, փորձառութեան, ողջմտութեան ցոյց տուած նոր ուղին ազգի մը զարաւոր զբաղգրութեանցը զարման տանելու ձգտող կուսակցութեան մը համար այս միայն կրնայ ըլլալ:

Տ. Է.

ԴՐԱԳԻՐ ԲԱՐԵՆՈՐԳՄԱՆՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ

(Արդի էրգում, Պիքիս, Վան, Սիվազ Մանուէրիւ Ազիզ, եւ Տիարպիսի վիշալեքները):

ՓԼՈՒՆ ԺԳ.

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ծօղուս 29

Գիւղումբի ամեն մէկ տեղին մէջ պիտի ըլլայ ծերերու ժողով մը ընդ նախագահութեամբ Սուրբ թարին, եւ այդ ժողովին պաշտօնը պիտի լինի բարեկամական կերպով կարգադրել տեղւոյն շնորհիւներուն մէջ եւ ծագած վեճերը:

Ծօղուս 30

Ամեն մէկ պաշտի մէջ, գիւղումբի բարերու թիւնն համեմատ, պիտի ըլլան բուական թուով հաշտարար գաւառներ, կորցուած Ար. դարութեան նախորդներն րոտ վա. լին յանձնարարութեանը: Անոնց մէջ մին պիտի նստի անպատճառ զազային գաւառագլուխ տանին մէջ, Գաղային հաշտարար գաւառ. Էրններուն մէկ երրորդ մասը քրիստոնեաներէ պիտի բաղկանայ, վերջապէս հաշտարար գաւառները պիտի գտնուին այն կեդրոններուն մէջ, ուր քրիստոնեայ ժողովուրդը աւելի բողոքական է:

Ծօղուս 31

Հաշտարար գաւառները պիտի կրնայ վեճել: 1. Պատճական խըն.

գիրներ, առանց վերաքննութեան, թեթեւ օրինակներով հանց (զապահած) յանցանքներ, և, վերաքննելի, ծանր յանցանքներ (ճշմարտութեամբ 500 զրջ. տուգանքէ և երեք ամիս բանտարկութենէ աւելի պատժոյ վը ենթարկելի չըլլան:

2. Խրատանց խնդիրներ, առանց վերաքննութեան, առհաստակաւ իրաւանց (հուգուգի) և վաճառականական բարձր գործերը մինչեւ 4000 զրջ. և վերաքննելի, նոյն գործերը մինչեւ 5000 զրջ.:

Յօդուած 32

Հաշտարար գատարները պիտի ջանայ նաեւ հաշտութեամբ կարգադրել: Պիտի կրնայ, հակառակորդներու խնդրանքին վրայ, իրաւարարներ կարգել վճռելու համար վճարը որոշ 5000 զրջ.էն աւելի ըլլան: Եթէ իրաւախօսութիւն գոյանայ, հակառակորդները պիտի հրաժարին բոլորովին վերաքննութեան դիմելէ:

Յօդուած 33

Պաշտօնի գատարներուն մէջ գտնուող գատարներուն իրաւանց խնդիրներու համար տուած վճիռներուն վերաքննութիւնները Սանճագի գատարներին առջեւ կը կատարուին:

Յօդուած 34

Հաշտարար գատարներուն բանտարկութեան համար տուած վերջնական վճիռները Պաշտօնի բանտին մէջ կը գործադրուին: Սիւտիւրները պարտին օգնել հաշտարար գատարներուն իրաւանց ինչպէս գատարներուն որոշումներուն գործադրութեանը:

Յօդուած 35

Պաշտօններու գատարները ջրն ջրուած ըլլալով, Սանճագներու գա-

տարները պիտի նային 5000 զրջ.է աւելի եղած իրաւանց (հուգուգի) գատարը և հաշտարար գատարներու իրաւանց խնդիրներու համար տուած վճիռներուն վերաքննութիւնը:

Յօդուած 36

Սանճագի գատարներուն ոճ. իրաւանց խնդիրը չըլլալն եղեւնական տեղանքներ պիտի ըլլան: Այս եղեւնագատ տեղանքները կը բաղկանան մէկ գատարու նախագահէ, առնուած վիշաթիւն բարձրագոյն աստեանի օնգամներէն, և անոր խորհրդական երկու անդամներէ, բնորոշած վերաքննիչ աստեանին կողմէ Սանճագին հաշտարար գատարներուն մէջէն: ասանց մին մասնական և միւսը քրիստոնեայ պիտի ըլլայ: Հաշտարար գատարները մասնաւոր վարձք մը պիտի ստանան եղեւնագատ տեղանքին շրջան ըլլած ժամանակամիջոցին համար:

Յօդուած 37

Եւթնագատ տեղանք շրջիւով բոլոր գատարներուն մէջ ինչպէս վիշաթիւն ու սոճագներուն կեդրոնավայրերուն մէջ, կամ ուր որ իր ներկայութիւնը հարկաւոր տեսնուի, հոն տեղանք պիտի կազմէ: Պիտի դատէ, վերաքննարար, հաշտարար գատարներուն օրինակներէն (ճիւղհայի) վճիռները, և վերաքննելի ըլլալու պայմանաւ, ոճիւրներ և նոյնպէս օրինակներ լծիւններ որոշ 5000 զրջ. տուգանքէ և ութ ամիս բանտարկութենէ աւելի պատժի մը արժանի ըլլան:

Եւթնագատ տեղանքի ոճի համար արձակած վճիռները միայն վճարակաւ տեղանքին ենթարկելի են:

Յօդուած 38

Պաշտօնի հասնելուն պէս Երեւանագատ տեղանքի նախագահը կըս-

տանայ հարցաքննիչ գատարէն քննութիւնները կատարուած լըմընցած խնդիրներուն մէկ ցուցակը, նոյնպէս դեռ քննութեան տակ գտնուող խնդիրներու ցուցակը: Եթէ հաստատուէ թէ այս վերջիններուն մէջ անկանոնութիւններ կամ անտիպի յապարդումներ եղած են, անմիջապէս տեղեկագիր մը պիտի ղրկէ Արդարութեան նախարարութեան:

Պաշտօնը հասնելուն, ինչպէս մեկնելու ատենը, կողմնադատ աստեանը բանտերը պիտի այցիլէ, պիտի հետաքննէ բանտարկելոց կացութիւնը և պիտի ճշգէտ արձանագրութիւնները:

Յօդուած 39

Վիշաթիւն Բարձրագոյն Ս. Կ. Կ. Կ. կը բաղկանայ նախագահէ մը և խորհրդարաններէ, պէտք եղած թուով գատարէ համար այն իրաւանց խնդիրները որ իրեն ղըրկուած են, և նախագահներ կը հայտարարէ շրջան եղեւնագատ տեղանքներուն:

Բարձրագոյն աստեանը իրաւանց խնդիրները կը նայի իբր վերաքննիչ գատարան և ոճարագործական խնդիրները՝ իբր եղեւնագատ աստեան: Երբ երկու անգամ և մէկ նախագահ կը զգուստուին աստեանը կանոնաւորապէս կազմակերպուած է:

Իմիջ ալոց ունի ընդհանուր գատարաւոր մը և բաւական թուով տեղակալներ:

Յօդուած 40

Հաշտարար գատարներուն որոշումները և ամեն կարգի գատարաններուն վճիռները թրքերէն լեզուաւ պիտի արձակուին: Թրքերէն բնագիրը, տեղեւոր և հոգաւորներուն համաձայն, իրեն կից պիտի ունենայ հայերէն թարգմանութիւն մը:

(Շարունակելի)

ԹՂԹԿՈՒԹԻՒՆ

ՍՕՖԻԱ, 2 Հոկտ, 1901

Առջի օր Սլավոնաւքա Պէտտա սըրահին մէջ, Մակեդոն-Օսթրիական զօմիթէի նախագահ Ս. Սթ. Միխայիլովսքի ճառ մը խօսեցաւ, ներքեւն նախով «Սօֆիայի լրագրութիւնը և Մակեդոնիոյ ազատագրութեան գործը»: Սրահը ամբողջովին լի էր ունեկողիւններով և ճառը մի քանի անգամ բռնաւ ծափահարութիւններով ընդհատուեցաւ: Ընթացքով Սթ. Միխայիլովսքի լրագրութիւնը կը ջանայ նոր գոմիթէին վարկը կոտորել, անտեղի եւ անճիշդ լուրեր հրատարակելով, որոնք բնաւ զոյւրթիւն չունին և որոնց նպատակն է անուանարկել Մակեդոնական կազմակերպութիւնը: Ըստ թէ գոմիթէին մէջ երկաթեւոր կարգապահութիւն կը տիրէ որ միակ պայմանն է ընկերակցան և կուլտուրական յատկագրութեան:

Յիւրաք, ամեն ատենէ աւելի այժմ Մակ. Գոմիթէն մեծ գործունէութեան մէջ է: Վերջինս բոլոր Պուլկարական քաղաքներուն մէջ կատարուած միութիւնները անոր ճիգերուն արդիւնքն են: Լրագրութիւնը անթիւն օրինակներ կը նուիրեն միութիւններու նկարագրութեամբ, բայց ինչպէս ըստեցում, չեն պակսիր չարամիտներ որոնք ամեն տեսակ օտտ և հնարուած լուրեր կը հրատարակեն գոմիթէի մասին, ըստ այս իբր թէ ամերիկացի միաբնակարար Սթ. Միխայիլովսքի ամենաանգործ բուն Պոլսի Սարաֆօփէ է կողմը:

Միս Սթ. Միխայիլովսքի, ասոր ամենանշանակալիւն խնդիր մը դարձաւ: Գրեթէ ամիս մէջ որ այս միաբնակարարներու աւագակները լեռը տարած են եւ 25,000 Օսմանեան ոսկի փրկանք կը պահանջեն ազատ արձակելու համար: Դէպքը Տաճկաստանի մէջ կատարուեցաւ: Բայց թուրք կառավարութիւնը պատասխանատուութեան տակ չի մնալու համար, յայտարարեց թէ աւագակները պուլկար են եւ Պուլկարիոյ հողը կը գտնուին: ասոր վրայ անմիջապէս զոհարարութիւններ և զօրք քաղաքիս ոստիկանապետ

ԱՆՊԼԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՆՎՈՒՄԸ

(Թարգմանուած անգլիական «Տը Բոքսթրիք»-ի ռըվիւ հանդիսէն)

Ամենքս գիտենք թէ Բրիտանական կայսրութիւնը ամենամեծ կայսրութիւնն է աշխարհի մէջ իւր ընդարձակութեամբ, բնակչութեամբ, և թաղան ու ժողովրդով: Հետեւաբար, համեմատական նախանձի եւ ատելութեան ատարկայ մէջ ուրիշ ամեն ազգերուն համար: Զէ կարելի ծածկել այն իրողութիւնը թէ մենք կը նկատուինք նախանձով եւ ատելութեամբ աշխարհի ամեն կողմէն, զգացում մը որուն մէկ օրինակը պարզուեցաւ Տրանսվալի պատերազմին առաջին ամիսներուն ժամանակ: Սակայն տիեզերական այս ատելութիւնը եւ այս նախանձը չէ զգացական, հարեւանցի, զիւրաժանական եւ վաղանցուկ: չաւ աւելի լուրջ նշանակութեամբ մէջ, որովհետեւ խորապէս եւ հաստատապէս արմատացած է ոչ թէ օտար կառավարութիւններու եւ օտար քաղաքագէտներու մէջ, այլ օտար ազգերու լայն խաւերուն մէջ ալ:

Զուտ արքայատոհմի, կամ զուտ կրօնական պատերազմներու ժամանակը անցած է: Եւստե ցանկութիւնը եղած է մեծապէս աճող եւ առաջնորդող սկզբը նոր անհատներու կեանքին եւ ազգերու քաղաքականութեան մէջ: Վասնզի հարստութիւնը գոյութիւն և եւ գոյութիւն հարստութիւն: Հետեւաբար աշխարհի այն մասերը, որ ամենէն չաւ նպատակած

են Բնութեան բարիքէն, միշտ եղած են կատարի կռիւներու տեսարաններ: Անյիշատակ ժամանակէ ի վեր ամենէն շատ եւ ամենէն արեւմտից պատերազմներ կատարուեցան — եւ պիտի շարունակուին կատարուի — Նիզոսի գետահովտին համար, Հընդկաստանի հարստութեան համար, Կոստանդնուպոլսոյ տիրացման համար, Բալկան զաւթերուն համար, ծովի հրամատարութեան համար, զաղթականութեան համար:

Մարդկութեան արագ աճումը, առաջացած չոգիի այն զօրութեան վերահասումէն, ձեռագործութեան մէջ եւ ցամաքային ու ծովային փոխադրութեան մէջ, ստեղծած է մարդաշատութեան եւ իրական եւ բացայայտ չքաւորութեան վրդովիչ ճնշում մը եւ քաղաքի երկիրներուն մէջ: Սեռապական տղերքը կը զղջան բնագործարար թէ, անորոշութեան նոր աշխարհի բացումով, ոչ միայն իրենց հին գերակրթութիւնը այլ նոյն իսկ իրենց իրական դոյնութիւնը սպառնալիք տակ է: Անոնք անցան ազգային կիսապայքայի մը գլուխը: Ինքնապահպանութեան եւ անընդհատ բարգաւաճութեան համար ունեցած փափաքներն ստեղծեց զէպի ազգային յարձակողականութեան եւ ընկերային ամբարձման մը: Պաշտօնային շեշտակի ձգտումները որ կը կոչուին «ձինգոյականութիւն» Անգլիոյ մէջ, Ազգայնականութիւն Գերմանիոյ մէջ, Համ-Գերմանականութիւն Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ, Համ-Սլաւականութիւն Ռուսիոյ եւ Պալեանական տէրութեանց եւ Պոնտիոյ մէջ: Այս եւ ուրիշ շատ նշաններ կողմերն ամենը զէպի ազգային կամ եւս ցեղային սպառնալից պատերազմներու վտանգին, պատերազմներ տնտեսական ամենամեծող տեսակետով, պատերազմներ աւելի զոյւրթեան համար որքան տարածման համար կամ ազգային անախառնութեան համար, պատերազմներ մինչեւ հիմա չերազուած

մեծութեամբ եւ չերազուած հետեւանքներով: Եւստե հարուստ կայսրութիւն մը աւելի առաջադրած է յարձակման վտանգին, յափշտակութեան նպատակով: Նախադրականութեան վտանգը կրնայ ըլլալ մեծ, բայց մեծ պիտի ըլլայ փոխարինութիւնը եթէ նախադրական յաջողի: Հետեւաբար մեր պաշտպանութեան զօրութիւնը պարտի ըլլալ բաւական զօրաւոր անախառնութեան մեր յայտնի թրք-նամիները եթէ մենք կը փոփոխենք պրծիլ պատերազմէ: Եթէ մենք սկստ ենք, կամ եթէ մենք մեր հաւանական թշնամիներէն սկստ կը կարծենք, մենք ստեղծել պիտի զանազանութիւն պատերազմներու մէջ, պատերազմներ որ ինչ կամ ոչինչ պիտի չահինք, եւ կամ ամենը պիտի կորսնցնենք:

Մեր ամեն խոշոր կայսրութեան ամբողջութեան պաշտպանութիւնը օտաւ: Նախադրականութեան դժկախում ունի նախապէս մեր աշտարին զօրութեանն: Նա կախում ունի մեր կարողութեանն ցամաքէն պաշտպանելու Ասիոյ, Ափրիկէի, Ամերիկայի մէջ եղած մեր զաղթականութիւնները, եւ բաց պահելու ծովային յարաբերութիւնը մեր քաղթականութիւններու եւ Մայր-Երկրի մէջտեղ, որպէսզի մենք կարող ըլլանք ամբարձնել այն տեղերը որ ամբողջութեան կարեւոր է, եւ մատակարարել կեանքի պէտքերը թէ՛ անոնց թէ՛ մեզ: Ամբողջ աշխարհի վրայ մեր զանազան կալումներուն ու Մայր-Երկրի մէջտեղ ծովային յարաբերութիւնը պահելու համար ծովի յարաբերութիւնը հրամանատարութեանը ու մին կը կարծենք:

Անընդհատ 200 տարիէ աւելի մենք պահեցինք ծովի հրամանատարութիւնը, զայն խափառ խլելէ վերջ Սպանիայի եւ Հոլանտայի, եւ ծովի հրամա-

տին հրամանին տակ զբեկեցաւ զէպի սահմանադրութիւն, հետապնդելու համար աւագակները եթէ երօք պուրկարական հողին վրայ կը գտնուին: Բայց բաւական օրեր Պուլիար զօրքեքը կիւլթէփէ կոչուած տեղը, ուր կը կարծուէր թէ ապաստանած են աւագակները, փնտռելով եւ քննելով բընաւ հետք մը չգտան, եւ մի քանի օր առաջ պալատան արարողակաւ Տ. Տօպրովիչ յայտարարեց իշխանին կողմէ Միսիսեալ Նաճարգապ հիւպատոս Տ. Տիգրանի թէ, աւագակները պուրկարական հողին վրայ չեն գտնուիր եւ թէ բաւական թուով զօրք յատկացուած է պահպանելու համար սահմանադրութիւնը որ այս կողմը չանցնին Միս Սթօնը անուանողները:

Վերջին հետազոտի մը Պուլիսէն կիւմայէն թէ, աւագակներուն թուքը հողին վրայ գտնուիր կը հաստատուի միայն թէ աւագակները յայտարար են որ եթէ զերեւնք բռնելու համար հետապնդեն, Միս Սթօնը պիտի սպաննեն: Հիմա տաճիկ կառավարութիւնը կը ջանայ եղբի փրկանքին գումարէն զեղչ մը ընելու համար աւագակներուն հետ բանակցութեան մանել: Որպիսի կառավարութիւն:

Նախորդ օրուան հետազոտի մը Պուլիսէն կիւմայէն թէ Տ. Զինովիէվ Սուլթանի հետ վերջին տեսակցութեան միջոցին յայտարար է թէ պէտք է Հայաստանի մէջ կարգը վերահաստատել: Մուշի եւ շրջակայից խռովութիւններուն կրկնումը արգիլել եւ գործադրել այն բարենորոգումները որոնք մօտ օրէն իրեն պիտի ծանուցուին:

Տարածաշրջանութիւն կայ թէ յառաջիկայ կիւրակէ տեղւոյս հայերը ընդհանուր ժողովի պիտի գումարուին զոնէ քահանայ մը բերել տալու համար: Ըսելիք չունինք, շատ աղէկ կընեն, եթէ միայն քահանայ բերել տալով ամեն բան կը լինայ: Այս առթիւ խորհուրդ կուտանք ժողովականներուն որ միայն ազգին եւ հայասրակութեան շահը աչքի առնեն ու:

Նենան իրենց որոշումները ընելու տեն եւ անձնական քիմիայնորութիւններ չը խառնեն այս տեսակ խնդիրներու մէջ:

Նախորդ առժամայն, տեղն է որ րանք, անձնական գնում հաշիւներով, իրենք իրենց մէջ պատակաւ լով ասանկ երեսի վրայ ձգեցին ամեն բան եւ քաջուցան ու անուղղակի պատճառ եղան այս արար հետեւինք: Ապագան պիտի պարզէ այդ խնդիրները եւ մենք նորէն կան գրագառնաք առ այդ:

Արմենակ

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տօպրիչի Ազգ. վարժարանին

(Շար. նախորդ-քիւն եւ վերջ)

Տիար Փիլիպոս Պալեան	5
» Միւրան Էմիրճեան	10
» Եղբարք Մանիսալեան	20
» Յարութիւն Մաթոսեան	15
» Ոմն	20
» Յակոբ Պետրոսեան	1
» Սուքիաս Խորասանճեան	1
» Կիրակոս Ասատուրեան	2
» Պողոս Տիգրանեան	5
» Նազարէթ Յովհաննէսեան	1
» Կարապետ Ենոքեան	2
» Ասատուր Բաղանճեան	2
» Թորոս Պողոսեան	2
» Միրթեան Գումրանեան	1
» Էգնատիոս Ղազարեան	1
» Խաչատուր Սիմոնեան	1
» Արտաշէս Մեծիւսեան	1
» Նազարէթ Պէնլեան	5
» Յ. Պետրոսեան	8
» Մարգարեան, Գէորգեան	20
» Անդրանիկ Տէօփլէթեան	5
» Միհրան Քէշիշեան	5
» Տիգրան Մէրտիկեան	5
» Յովհաննէս Գասպարեան	—50
» Անտոն Զուռն	15
» Գարնիկ Փուլճեան	2
» Մանուէլ Գարաքայեան	5
» Միլիտոն Ղուկաս	4
» Թէոփիլ Թրանկոսեան	8
» Համբարձում Կիրակոսեան	1
» Ղազար Գալթիսեան	1
» Անտոն Մողմուկեան	5
» Ֆէրիտ Ֆէրիսթեան	100
» Աւետիս Գալֆայեան	2
» Մարտիրոս Գորոսեան	1

» Կարապետ Թորոսեան	1
» Թադեոս Քրիզոսեան	4
» Անդրէաս Մարտիրոսեան	10
» Սարգիս Մարտիրոսեան	10
» Եղիա Կիրակոսեան	2
» Ասատուր Գալուստեան	5
» Միսաք Գրիգորեան	10

Թւմանիոյ քաղաքներէն հաւաքուածներու գումարները.

Պոլսէն	143.50
Բոսնիէ	2.—
Քէօսթէնճէյէ	167.—
Կալացէ	41.50
Ֆօքշանէ	100.—
Մէճիթիէյէ	8.—
Գարաթօմէրէ	22.—
Կիւլէմիլ	5.—
Բօպասթանէ	10.—

Գումար 499.—
ԾՈՎՀԱՆՆԷՍ ՊՈԴՈՍԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պոլսոյ Ուղ. Պատրիարքարանի կրօն. ժողովը այս երեքշաբթի օր կրկին իր շաբաթական նիստը չունեցաւ անգամաց մեծագոյն մասին բացակայութեան պատճառաւ: Օրակարգին մէջ գտնուած յուճակու կարօտ խնդիրները լաւորդ նիստին թողուցան:

—Պոլսոյ նպաստից Բանձնաժողովոյ առաջարկութիւն մը մատուցուած է, յանուն նպաստից Միտակին սիկարի թուղթի արտօնութիւն ստանալու: Բանձնա. ժողովը նկատելով որ արդէն ազգ. Հիւանդանոցին հասոյթի ազդիրներէն մին է սիկարի թուղթը մերժած է այդ առաջարկութիւնը, չլնասկու համար Հիւանդանոցի հասոյթին:

—Մշոյ նախկին պատր. փոխաւորդ Տ. Բարկէն վարդապետի դէմ դրամական խնդիրներու համար Պատրիարքարանի ամբաստանութիւններ զրկուած ըլլալով,

նպաստից Բանձնաժողովը այդ խնդրով զբաղած է իր վերջին նիստին, ուր Տ. Բարկէն վարդապետի տաւած բացատրութիւնները այսպէս կամփոփուին: — 1300 զրշի գողութիւն մը եղած է իր գրասեղանէն, որուն համար իր սպասարը դատի յանձնուած է:

7500 եւ 4500 զրշ. վարդապետի ձեռքով ծախք ու նպաստ եղած, որոնց բացատրութիւնը այդ վարդապետը պարտի տալ:

1900 զրշ. ինք առած է առժամակէս իր ծնողքը Մուշ տանելու: Բայց յանկարծ զինք կառավարութիւնը հեռացուցած է, որով չէ կրցած վճարել:

Տ. Բարկէն վարդապետ այժմ բացատրութիւնները տալով, 1900 զրշ. իր սղակի պարտքը ըլլալը կը խստով սին, իսկ միւս երեք պուրկներուն համար ալ եթէ ինք պատասխանատու ճանչցուի, զանոնք ալ բնդուելու պատրաստ է, բայց այս կէտը Բանձնաժողովին արդարադատութեան կը յանձնէ:

Ծալտի է թէ Տ. Բարկէն վարդապետի քաւը մտած չեն այդ դրամները, բայց զինք անուանարկիւ համար թրքական մատ մը կը նշմարուի հոն, որպէս զի Մշոյ կացութիւնը պարզող իր հոշակաւոր տեղեկագրով շահած համակրութիւնը բեկանին:

—Պերպլեան Բարեխանին տութիւ շնորհաւորական հեռագիրներ տեղալ սկսած են: Կարնոյ առաջ. նորդն ալ 30 լիրա նուէր զրկած է:

—Պանտրմայի մէջ հարսնիքի մը առթիւ տեղւոյն Տ. Արսէն քահանայ, մէկու մը դիտորդութիւն մը ըրած ըլլալուն պատճառաւ, տար-

տարութեանը շնորհիւ մենք կարող եղանք մեր շըքիկ կայսրութիւնը կանգնել ու պահպանել: Բայց անհիմն պիտի ըլլար ասկէ հետեցնել թէ մենք միշտ պիտի շարունակենք պահելու ծովի հրամանատարութիւնը: Մովի հրամատարութիւնը անցեալի վաճառականութեան բոլոր ազգերու ձեռքէն կարգաւ խլուեցաւ աւելի կարող ազգերու կողմէ որ յաջորդեցին անոնց: Նա բուն կերպով խլուեցաւ փրկելիքայէն, կարթագիայէն, Սպանիայէն, Հոլանտայէն, վաճառականութեան եւ չափաւառութեան մէջ աւելի կարող ազգերէն: Այս միմիայն բնական է, որովհետեւ նաւային գերիվերութիւնը այս վերջին օրինակի մէջ կը յենու վաճառականական բարդաւաճութեան լայն հիման վրայ: Զօրեղ նաւարկութեանը մի ազգ չուտով կրնայ ստանալ նաւավարութիւնը վաճառականական բարեկալով ծովային զօրութեան մը հաստատմամբ շնորհին, որ կ'ընծայի անհրաժեշտ հատկութիւնը ծովային պատերազմի համար: Այս ցոյց տրուեցաւ պատմական շատ օրինակներով եւ Գերմանիոյ իբրեւ նաւային զօրութիւն մը նոր եւ արագ յաջողութեամբ Գերմանիա հաստատեց 30 տարուան մէջ վաճառականական ամենէն բարեկալով ծովային զօրութիւն մը եւ հոյակապ, լաւ անտեսուած ու ճարպիկ-ուղղուած նաւախուժ մը: Բանակ մը կրնայ յանկարծ պատրաստուիլ պատերազմի պահուն, բայց ծովային զօրութիւն մը չի կրնար յանկարծ պատրաստուիլ: Մովային զօրութեան գերիվերութիւնը անպատճառ կրնանելով, ինչպէս ցոյց կուտայ պատմութիւնը, կը կորուստի յաւիտեանակէս: Մեր ծովային զօրութեան գերիվերութեան աստիճանաւոր կամ յանկարծ

ծական կորուստը պիտի ընկերանայ մեր Կայսրութեան աստիճանաւոր անկումովը եւ կամ յանկարծակի կործանումովը:

Ներկայ ժամանակի մէջ Անգլիայի, Ամերիկեան, Գերմանական նաւավարութիւնը հաւասար բարձրութեան մէջ կը գտնուի: Մերական գիտութիւնը գրեթէ հասարակ ըլլալով Անգլիայի եւ Միացած Նահանգաց եւ Գերմանիոյ մէջ, այս երեք իրկիրներու ծովային զօրութեան իրկիւնը — նաւեր, զբաւանակ, թնդանոթներ, ծովատուներ եւայլն — ցոյց չտար շատ տարբերութիւն: Մովի հրամատարութիւնը կրնայ հետեւաբար անցնիլ միզմէ Ամերիկացիներուն կամ Գերմանացիներուն ձեռքը, ինչէն այս ազգերուն մին ըլլայ մեզմէ աւելի հարուստ, որովհետեւ այս վերջին օրինակի մէջ «ազգային ամենամեծ քաւը կրնայ թոյլ տալ կառուցանելու ամենամեծ եւ ամենազօրա որ նաւախուժը»: Ուրիշ բաներով, միայն հարստութիւնը նիւթական հիմը չէ Բրիտանական կայսրութեան, այլ միանգամայն իր վտանն է օտար յարձակմանց դէմ: Եթէ մեր հարստութիւնը փճանայ, անվերջ պիտի հետեւի մեր կայսրութեան կործանումը:

Շնորհիւ փոխարկութեան շատցած գերութիւններուն, շնորհիւ գործնական գիտութեան մեծ առաջընթացին եւ շնորհիւ աշխատութիւնը զիւրացնող մեքենականութեան աւելի մեծ դրժմածութեանը, հում արտադրութեան եւ ձեռագործութեան արտադրութեան գինը շատ եւ շատ նուազեցաւ 8) տարուան մէջ: Միեւնոյն ժամանակ միջոցին մէջ աշխարհի բնակչութիւնը սատիկ չանցեցաւ, աշխատող զանազան խմբերը ապահովեցին իրենց համար առաջուանէ աւելի մեծ շահու ըստին մը, եւ ծախսեցին իրենց եկամտի արագ կամ եւս շուտը կերպով: Հետեւաբար, ձեռագործութեան արտադրութեան սպասումը սատիկ համեմատութեամբ մը շատցաւ աշխարհի ամեն կողմը, աշխարհի հարս-

տութիւնը մեծցաւ, եւ անոր հրապարակները ընդարձակուեցան:

Աշխարհի հրապարակներուն նորահրաւ ծաւալումովը, մենք ոչ միայն ազօրութեանը այլ նոյն իսկ ճիւղանցողինք այն դիրքը՝ զոր ստացանք երեսուն տարի առաջ: Միեւնոյն ամբողջ աշխարհը երթալով աւելի հարուստ եղաւ, մենք երթալով աւելի աղքատ եւ աւելի չքաւոր եղանք տարուէ տարի, եւ կապիւնք մեր գրամագլխովը: Պղտիկ ճամբորդութիւն մը դէպի Գերմանիա եւ Միացած Նահանգները ցոյց կը տայ հաստատ բարգաւաճութեան զարգացումը, ինչու զօրքերու մրցութեան վրայ եւ միանգամայն հարստութեան վրայ, մաքուր քաղաքներ եւ գիւղեր, լաւ կրթութեան եւ լաւ հագուած ժողովուրդ: Պղտիկ ճամբորդութիւն մը դէպի Անգլիական ձեռագործող քաղաքները ցոյց կը տայ կաշուէն աղտ, գինովութիւն, աղտոտութիւն, քորքեր, սպիտակութիւն, եւ թշուառութիւն: Միեւնոյն ուրիշ երկիրներու մէջ բարեբերութիւնը շատցած է, մեր մէջ նուազած է հակառակ մեքենայի եւ գիտական ամեն առաջընթացի թեւ: Մեծ-Էրիտրէոյ մէջ, արդիւնաբերական բարգաւաճութիւնը սահմանափակուած է նաւարարութեան եւ մեքենական արտադրութեանց մէջ: Եթէ դուրս ձգենք այս երկու արդիւնաբերութիւնը, միմիայն մակարածական արդիւնաբերութիւնը մեր մէջ զարգացած է ինչպէս արտադրողին, ինչպէս նա պատրաստողին հայրկիւմը, միջնորդութիւնը, կազմարարութիւնը, գինեկաւաճութիւնը, ջրային գործերը, գաղափր գործերը եւ երկաթուղային ընկերութիւնները:

Թադու. ԱԿԱՅԻ

(Շարունակելի)

ճանաչելի հարուստով մը սպաննուած է :

— Կալացէն մեկ կը գրեն թէ տեղւոյն ողջայիններէն մէկ քանիննր, իբր թէ համախորհուրդ Տ. Ղենոնդ քահանային, ( ) թիւրք հիւպատոսին տմբատանած են տեղւոյն նորեկ Տ. Տաճատ քէն. Գերձակցանք իբր յեղափոխական եւն, թիւրք հիւպատոսը այդ անբաստանութիւնը ձեռքին զէնքըրած, յաջողած է համոզել ուսմէն կառավարութիւնը արտաքսիլու Տ. Տաճատ հայրը. սա անշուշտ ի նըպատ նախորդ քահանային, զոր կալացի թագ. խորհուրդը պաշտօնէ դադարեցուցած էր :

— Տեղւոյս Որբախնամի Գործ. ժողովը Սամալիթի հայ պաղթա. կաններէն նուէր ստացած է 40 ֆրանգ և Անդրանիկ Եւթրուեանէ մէկ ֆր. ուստի կուգայ հրապարակաւ շնորհակալութիւնը յայտնել անիւն հոգեբանաց :

— Տեղւոյս Թաղ. խորհուրդը որոշած է ազգային տուրք հաւաքել վառնայաբնակ ազգայիններէ, որոնց իւրաքանչիւրին վճարելիք դուսարը ինք սահմանած է : Նոյն խորհուրդը արտասահմանի մէջ հանգանակութեան ալ ձեռնարկած է :

Լաւ կընէ եթէ նախ իր գործառնութեանց հաշիւն ժողովուրդին ներկայացնէ :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ԹԻԻՐԻԻՍ

Թան կաղէթասընա Սթանպուլ տան վերիւն մայրաքաղաքի պինտէն, էվլէթի նիւսխէմիզտէ կողմը տըղըմըզ իւզըն, կէչէն ճումաս կիւնիւ, Սէլամըզ ալայընտան ոսն սոնրա՝ Բուս էլչիսի Ս. Ջինովի. էֆ Սուլթան իլէ կալընըզ պիր սաաթ կէօրիւմէսի էսնատէ Լօ. րէնտօ մէսէլէսինտէն պահս օլըն. տըղընտան մաստա, էլչի տահս գիյատէ Էրմէնիստանտա վէ Ալ պանիատա վուգույա կէլէն սն ու կընսըզըզարտան աօլայը Էրմէ նիւրին վէ խրիսթիան Արնափուտ լարըն միւհիք հալլերինէ նիհս. յէթ վերիւմէսինի իգթիզասը վէ շու գարընըզըզըն էթրաֆա կալըմասը իչիւն, լաղըմ օլան թէտպիրլերին իթթիսաղ օլընմասը իւզերէնէ եէնիտէն յարար իթմիշ, վէ աքսի հալտէ նէթիճէսի բէք մազարրաթըլը օլապիլէճէկինի իխթար էլլէմիշ տիր :

— Սեպտեմբեր 24 թարիխի Ա. ճէմիստանըն Բաշտ շէհրէնտէն Բըրօ Արմէնիա՝ կաղէթասընա վերի. լէն աթիտէթի թէլէկրաֆ «Թան» տա ախէն տէրճ օլընմըշ տըր :

«Թուլիս Չտէն պերու Սուշ սան ճաղըն» էքսէրի ճիհէթլէրի եան. կըն վէ գրըլըն իչինտէ գալմըշ տըր : Սասուք : Կուսափու, իք-

տիր, Շախան, Խարվու, Տալու. րիկ, Կէլիկիւզան վէ Շնիկ քէօլ. լէրի աքէրլէրին վէ քիւրտլէրին հիւճիւմը իլէ խարապ օլընտը : Մէկքիւր վիրանէ մէքէղլէրտէ աշիւթլէր վէ քիւրտլէր իսքեան խոսպ, եէտը զապթլարընա ալմըշար տըր :

«Տէրհալ տէվլէթլէրին թէվա. սալթընա միւրաճաթթ օլընմասը միւսթաճէլ տիր :»

Ալպանիա

Ալպանիա խրիսթիան Ար. նափուտարըն ահվալը բէք թէհ. լիքէլի վէ հէր կիւն պիր գաշ խը. րիսթիան գաթլ ու թէլէֆ օլտը. զը թէլէկրաֆլար պիտիրտիկի կի. պի իթի կիւն մազատտէմ Բընվէ. զատան կէլէն պիր խրիսթիան Արնափուտըն ըրիվայթի թըպզը Էրմէնիստանտա իճա օլընա կէ. լէն վահշիլիքլէրէ թէլչիլի օլընա. պիլիւր, Թիւրք պարպարլըզը մէ. մալիքին հէր պիր թարաֆընտա ախը րէնկ վէ ախը թէտպիրլէ իս. պաթ օլընըյօր :

Գարիտեմըզըն մայրաքաղաք օլտը. իւզըն, Թիւրք հիւքիւմէթի էր մէնիստանտա Գիւրտլէրի եէնի սի. լահար իլէ Համիտիլէ իսմի ալ. թընտա սիւսհանտըրաղը կիպի, իքի սէնէ էվլէլ Ալպանիտաքի իսլամ Արնափուտարը սիւսհանտըրմըշ տը : իչթէ օլար շիմտի Սուլթանըն հիւքիւմէթիտէն գա. պուլ իթթիքլէրի եէնի ուսուլ թիւքէնքլէրլէ վսթանտաշլարը պու. լընան խրիսթիան արնափուտարը գաթլ ու իսաֆէ իթմէրտէ տիր լէր : Կէօնա պու վահշիլիքլէրին էօնիւնիւ ալմազ իչիւն կէօնտէրիւ. միշ օլան նիլտմի աքէրլէր իս. լամլարը տահս զիյատէ թէլչիկ իտուպ, խրիսթիանլարա շու եօլ. տա ճէվապ վերտիքլէրի եէնի կէլ. միշ օլան եօլըլար սէօլլէյօրլար : «Պիւ իսլամլարըն հարէքէթի մէնի իթմէկէ կէլմիւիլիլ, իլա խրիս. թիյան գօմիթլէրի թաազիպ իթմէք իչիւն կէլմիւիլիլ :»

— Բրէվէզա գազաընտան տէօրթ գըզ գալտըրըլուպ, ճէպր իլէ միւս լիման իթմիլլէր, պու սէպէպլէ հիւքիւմէթի վերիլէն արգուհալար սէմէրէսիլ գալմըշ :

— Մանասթըրտա թիւրք ա. քէրլէր ֆրանսըզ գօնսօլա վէքի լինին իւզերինէ հիւճում իթմիլ. լէ. պուտան էվլէլ Բըլվէզատա Աստրիա գօնսօլաընա տսխի ալ. նը հարէքէթտէ պուլընմըշլարը. տը : Միւլթէճասիլլէր տէրհալ տէր տէսթ օլընմըշ աքէր գօման տանը գօնսօլաճանէլէ կիտուպ տֆվ թալէպ իթմիշ օլտըղընը Սէ. լանիքտէն թէլէկրաֆլէ պիտիրիլ միշ տիր :

Իսլամ Արնափուտարըն իճրա իթթիկի վահշիլիքլէր՝ Սթանպուլ. տան վերիլէն թալիմաթ իւզըն. մահալի հիւքիւմէթիին էլ ալթըն. տան թէլչիլի իլէ օլտըղը րէք շօղ տէլիլլէրլէ իսպաթ օլընմըշ

տըր : իչպու թէտապիրի համի. տիլէտէն մազսէտ շու տըր քի. իսլամ էհալիլի էվրոպայա ալապ. լանմըշ կէօսթէրուպ, ուսում գըրկընլարա սէպէպիլլէթ վէրմէ մէք իչիւն, խարիճտէն միւտալիւ. լէ օլընմամտընը Սուլթան րէճա իլթսին :

Ֆրանս

Սթանպուլ ֆրանսըզ մասալաթ. կիւզար Ս. Պարսա եէնիտէն թա լիմաթ վերիլուպ, Լօրէնտօ մէսէ լէսի իչիւն Պապը Ալիի սըզըշ. տըրմասը թէնպիհ օլընտը :

— Բարիլտէ «Լ'Օռիան» կաղէ. թաընտա պէնտլէր նազուպ, Սու. լթանըն բօլիթիլգասընը թաալիպ վէ ֆրանսանըն պաղը զէվաթը քէ. րամըն թալիպ ու թէգպիհ իթ. մէքտէ օլան Նիքօլաիտիս նամ րումը ֆրանսա հիւքիւմէթի թօփ. րաղընտան իսրաճ իթմիշ տիր :

— Եունան գրալը Բարիտէ վա. սըլ օլուպ, Ճուճուր րէյիսի Ս. Լուպէ վր խարիճիլէ նազըրը Ս. Տէլքասէ իլէ ուզըն միւտաթթ կէօրիւմիւիլլէր տիր : Գրալ Եօր. կիւնի պու սէյահաթը կիրիտի Եունանիստան իլէ պիլլէշտիրմէք մէսէլէսինտէն տօլայը օլահաղը պէտիհի տիր :

ԹԻՐԱՆԱՎԱՍԻ

Կէչէն հաթթա թօրանսպալ մու. հարէպէսինի իքինճի սէնէսի խի. թամ պուլմաշ օլուպ, իւչիւճիւ. սէնէլէ կիրտիք, Կէչէն սէնէ հոկտ. տէ՝ ինկիլիզ միւսթէմէքթթ նա. զըրը Մասը Չէմպրլէն շէօլլէ սէօլ. լէմիշ տիր : «Շիմտի կալը մահս րէպէ խիթամ պուլմըշ տըր. ֆա. գաթ պու մուհարէպէսին նէ տէ. րէճէ զօր օլտըղընը պիլիմ էհալի. յէ անլաթմազ միւմքին տէկիլ. Պիլտէն պաշգու հիշ պիր տէօվլէթ՝ օլ գաատար իրազ մա. հէլտէ պու եօլտա պիր մուհարէ. պէ իտէմէլէճէք իտի :»

Իչթէ պու սէօղտէն պէրու թէ. մամ պիր սէնէ կէչմիշ օլուպ, Պօ. էրլէր էվլէթի սէպաթ վէ գուվ. վէթլէ ճէնկլէշմէքտէ տիրլէր : Պու կիւն մէյատանը մուհարէպէտէ 17 պին Պօէր ճէնկիկ պուլընըյօր : Պօթա, Տէվէզ վէ տիկէր էսկի վէ եէնի գօմանտալար ինկիլիզ միւս թէմէքիւմընը տէհէլթ իչիւն պրազմըշլար տըր :

— Ինկիլիզ տէօվլէթի Գար միւս թէմիլիգիւթընտա իտարէի տաքէ. րիլէ իլան իթտի, իչպու թէտ պիր Պօէրլէրին թէճափիւզաթընը մէնի իթմէք մազսէտի իլէ օլուպ, մէզըրիւ էօլքէ էհալիլին ինկի. լիլլէրէ տօսթ օլտըղընը վէ հալ թէհիլիքլի օլտըղընը իհս իտէր :

— Ժէնէրալ Պօթանըն ինկիլիզ լէնտէն մուհասէրէ օլընտըղը Լօնտ րատա պիր սէլիլիճ հարըլ իթմիշ տիր. սոն թէլէկրաֆ Պօթանըն կազալը գուլթարմըշ օլտըղընը պիտիրտի :

— Ամաթէրտաժոնան պիր թէլէկ.

րաֆ ճուհումիլլէթ րէյիսի Ս. Գը. րիւկէրին աղըր սուրէթտէ իսա. թա պուլընտըղընը կալիտիրմիշ :

— Իքի սէնէտէն պերու ինկի. լիլլէրին թէլէկիլլաթ 75,561 տիր. 17000 էսլի. վէ 58000 հարէ. լի վէ խաաթա օլտըղը րէսմի ճէտ. վէլտէն աղաշըլմըշ տըր : Բարա. ճա սարֆիթթըն պէշ միլիտա ին. կիլիզ իրաարնա պալիլ օլտըղը, վէ հէր հաթթա պիր պուշուգ միլ. եոն լիւրայա եազըն մէսարիֆ ի. տիրտիկի ինկիլիզ ճէրիտէլէրի հաղմազտա տըրլար :

Ջիւն

Բէքինտէն վիրուն իտէն պիր թէլէկրաֆա պինտէն, Ջիւն իմքէ. րաթօրը Բէթէրապուրկա մախ. սուս պիր էլչի հօլլալուպ, Բու. սիանըն Մանչուրիայը Ջիւն թէրք իթմէսինի րէճա իտէճէք իմիշ :

ԱՅՂԱՆԻՍՏԱՆ

Աֆգանիստանի եէնի Է. իրի Լսպիպուլլահըն հիւքիւմալլըրը. ինկիլիքթա թանրտը, ֆազաթ Բուսիա՝ Ասիայի մէհքէղիտէ քէն. տի սիյասա արգալտընա տալիլ Է. իրիտէն թէմիլաթ ալմազըղըն րահաթ օլտալաճաղընտան, Աֆ. զանիստան սիւսըլ իւզերինտէ քիւլ իլլէթի աքէր թէճէմիւլ իթմէք. տէ օլտըլը կիպի, հարպիլէ նա. զըրը տախի ինկիլիզալարկտան օ թտարաֆա կէօնտէրմիշ տիր :

Կաղէթալարտա պէլան օլընան էֆքեար իւզըն, Բուսիա՝ ինկիլիզ լէրին Աֆրիգատա մէշղու՝ պուլըն. արգալտընտան իսթիֆատէ իտէ. րէք, Ասիաի մէքէղիտէ պիր թա. գըմ եէնի եէրլէր վէ թէէսիւթ էլտէ իթմէք զալլէթիտէն պուլը. նըյօր : Էլէր Հապիպուլլահ Բու. սիանըն արգալտարընա իրայէթ իթ մէզ իսէ, Բուսիա Է. իրին րազիպ. լէրինէ գուվլէթ վէրուպ, թահթ. տան էնտիրմէլէ շալըշաճաղը զանն օլընըյօր : իլթէ Բուս տաքէրինի Աֆգան սիւսընա թէճէմիւլ օլըն. մասը պու սէպէպէ համ իտիյօրլար :

Շու սըրա էկէր պու մէսէլէ զի լատէ էհէմիլլէթ քէսպ իտէրտէ պիլիմ մէսէլէլէ տօգանըր զանն իտէրիլ :

ՋԱՄԻԻԷ

ՊՈՒԴՏՈՅ	
Վալուր. լիպ 52,55 հքթ—7.40/7.80	
Արապա 48-58 լիպ. հքթ. 6. —/10. —	ԱՐԲՍ
Վալուր 100 քիւլ 8.20/8.30	
Արապա 38-45 լիպ. հքթ. 4.60/5.80	
ԵՈՒԼԱՅ արապա 4. —/4.80	
ՖԱՍՈՒԼԻՆ. 100 քիւլ 15. —/22. —	ՋԱՎԱՍՏ
Վալուր 6.40/8.80	
ՄԻՍԻՐ	
Արապա լիպ. 54/58 հէքթ. 6.20/7.40	
Վալուր լիպ. 54/56 հէքթ. 6. —/6.25	ՏԱՐԸ
Վալուր 5.60/5.80	
Կիւնտէ 150/200 արապա կէլմէքտէ. վալուր 8/10 :	
Վալուր մուսթէլէսի ալթուր ֆրանք լէ. արապա կիւլիւլլէ. նար. 22.90	
Միսիր հաշ օլտըղընտա ֆիյալէ թէն զիւ օլընըր :	